

סילבוס

תולדות האמנות הישראלית

תואר ראשון

מחלקה: תרבות, יצירה והפקה

מרצה: הדס קידר

תולדות האמנות הישראלית חוקרת את הביטוי של האמנות הישראלית מראשיתה עם הפרקטיקות של אמנים ואומנים מהפזורה היהודית שחזו תרבות ציונית בישראל שלפני 1948; ממשיך עם אמנים ובעלי מלאכה מהגרים שמיזגו את התרבויות המסורתיות של אירופה וצפון אפריקה עם התכונות הייחודיות האזוריות של הארץ ואנשיה, ומסתיים עם אמנות שלאחר 1948 וקבלתה בישראל ובזירה הבינלאומית. הקורס חוקר את הפרקטיקה של אמנים ובעלי מלאכה מהפזורה היהודית באירופה ובצפון אפריקה, ואת הדימויים הדימוניים שנוצרו תוך כדי חזות החיים בארץ הקודש. הקורס מרחיב על דור האמנים שעלה ארצה וכיצד התבטא הנוף החדש (והאור) ביצירותיהם. המשמעות של הקמת המדינה נסקרת מנקודת מבטם של החלוצים והתנאים שבהם יצרו. הקורס מגיע לשיאו בסקר יצירות האמנות מהעשורים האחרונים מבחינת ייצוגי זהות הן של הצברים ושל העולים החדשים והמיעוטים החיים בארץ ישראל (ערבים-ישראלים, בדואים, דרוזים, אתיופים, עולים מברית המועצות לשעבר) אשר יצירותיהם נסקרים ביחס לשינויים הפוליטיים והחברתיים של ישראל.

מתודולוגיית הקורס מבוססת על סדרת הרצאות המנתחות את השורשים התמטיים והאסתטיים של יצירות אמנות ישראליות היסטוריות ועכשוויות, ומיקומן בהקשר של סצנת האמנות הישראלית והבינלאומית.

תוצאות למידה:

- בסיומו בהצלחה של קורס זה, התלמידים צריכים להיות מסוגלים:
- להכיר שלבים ומגמות בתולדות האמנות הישראלית.
- לשייך יצירות אמנות ישראליות לתנאים החברתיים והפוליטיים שבהם נוצרו.
- להציג גישה ביקורתית והיסטורית לניתוח יצירות אמנות.
- לבסס את ניתוחם על תיאוריות מרכזיות על תולדות האמנות הישראלית.

שיטות הוראה:

הקורס מבוסס על הרצאות ושני סיורים מודרכים למוזיאונים וגלריות.

תוכן קורס/מודול:

- מפגש 1: מבוא לתולדות האמנות הישראלית.
- מפגש 2: אמנות ישראלית ושאלת הזהות הישראלית.
- מפגש 3: בצלאל: ממסורת למודרניזם (1906-1928) שיעור ראשון: בוריס שץ, משה ליליאן, הבל פאן, זאב רבן,
- מפגש 4: בצלאל: ממסורת למודרניזם (1906-1928) שיעור שני: מאיר גור אריה, יעקב אייזנברג, שמואל הירשנברג
- מפגש 5: הופעת האור הישראלי בציור הישראלי הקדום (שנות ה-1930-20): נחום גוטמן, ישראל פלד, ראובן רובין, סיונה תגר.
- מפגש 6: הכנענים: נוכחות המזרח הקדום בשלבים הראשונים של האמנות הישראלית (שנות ה-30 - 1940) שיעור ראשון: בנימין תמוז, יצחק דנציגר, אהרון מלניקוב.
- מפגש 7: הכנענים: נוכחות המזרח הקדום בשלבים הראשונים של האמנות הישראלית (שנות ה-30 - 1940) שיעור שני: מרדכי ומרים גומפל, יחיאל שמי
- מפגש 8: ריאליזם חברתי באמנות הישראלית (שנות ה-1960-50): יוחנן סימון, מרדכי גומפל, מרסל ינקו
- מפגש 9: אופקים חדשים: ציירים, מגמות והשפעות, (שנות ה-1960-50) שיעור ראשון: יחזקאל שטרייכמן, מרסל ינקו, אהרון כהנא,
- מפגש 10: אופקים חדשים: ציירים, מגמות והשפעות, (שנות ה-1960-50) שיעור שני: יחזקאל שטרייכמן, יוסף זריצקי, אביגדור סטמצקי
- מפגש 11: אמנות אדמה מהדור הראשון והשני בנגב: נימות צבאיות וטריטוריאליזם (שנות ה-1960-40): דנציגר, קדישמן, שמי, תומרקין
- מפגש 12: אמנות ישראלית פוברה: חומרים דלים ומפוצלים (שנות ה-1990-70): דוד ריב, מנשה קדישמן, משה גרשוני, דיתי אלמוג, סיגל פרימור

מפגש 13: אמנות גוף ואדמה (שנות ה-2000-70) שיעור ראשון: ליליאן קלפיש, יהודית לוין, יהושע נוישטיין, מיכה אולמן, בני אפרת
מפגש 14: אמנות גוף ואדמה (שנות ה-2000-70) שיעור שני: סיגלית לנדאו, גלעד רטמן, ג'ומאנה אמיל עבוד, אניסה אשקר

קריאה חובה:

בועז נוימן, "תשוקת החלוצים", עם עובד, 2009.

יעל גילעת, "שנת 1948 ומקומה בשיח ההיסטוריוגרפי של שדה האמנות בישראל", מתוך: אליק מישורי, סביב למדורה בסלון: שדה האמנות היהודי בישראל, 1948-1949, קריית שדה-בוקר: מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות, אוניברסיטת בן-גוריון, תשע"ג, 328 + [8] עמ'

שרה ברייטברג-סמל, "דלות חומרי איכות באמנות הישראלית", תל אביב: מוזיאון תל אביב לאמנות, 1986

שרה חניסקי. "שתיקת הדגים: מקומי ואוניברסלי בשיח האמנות הישראלי", תיאוריה וביקורת 4, 1993

גדעון עפרת. "ויכוח שתיקת הדגים: גולאג בעין שמר", תיאוריה וביקורת 5, 1994

פריד אבו-שקרה, "זהות האמן הפלסטיני: בין מסורת, תרבות, מדרנה וגלובליזציה", זהות האמן. הפלסטיני, הגלריה לאמנות אום אלפחם, 2015, עמ' 83-107

גילה בלס, ריאליזם חברתי בשנות ה-50 - , מוזיאון חיפה לאמנות, 1998

אלן גינתון, העיניים של המדינה: אמנות חזותית במדינה ללא גבולות, תל אביב: מוזיאון תל אביב, 1998, 25-58

קריאה בחירה:

ורד ויניצקי-סרוסי, "עשור האדישות: 1998-2007", קטלוג "זמן אמת: אמנות בישראל 1998 – 2008", מוזיאון ישראל ירושלים, 2008, 11-15.

בועז נוימן, תנועת החלוצים, תל אביב: עם עובד, 2009

שרה חניסקי, "עיניים עצומות לרווחה: על תסמונת הלבקנות באמנות הישראלית", תיאוריה וביקורת 20, 2002

טלי תמיר, " ביקורות טחובים: גרשוני 1980 , ויינשטיין 2017 ", ערב רב, 7.6.2017

הערכת הקורס:

בחינת סוף שנה בכתב/בעל פה 0%

מצגת 0%

השתתפות בהדרכות 60%

עבודת פרויקט 40%

מטלות 0%